

11 May 2017 13:41

BNS-i intervjuu ajakirjanik Brian Whitmore'iga

BNS-i intervjuu ajakirjanik Brian Whitmore'iga

TALLINN, 11. mai, BNS - BNS-i ajakirjaniku Andri Frolovi intervjuu meediakanali Raadio Vaba Euroopa/Raadio Vabadus ajakirjaniku Brian Whitmore'iga.

Kas teie hinnangul on Venemaa küberrünnakud teiste riikide vastu poliitiline edulugu või läbikukkumine?

Küberrünnakud on vaid üks osa laiemast tööriistade valikust, mida Venemaa kasutab lääne demokraatlike institutsioonide töö häirimiseks ning nende edu või läbikukkumist tuleb vaadata selles kontekstis.

Venemaa peab mittekineetilist sõda lääne vastu. Nad üritavad külvata kahtlusi, umbusku ja segadust. Nad üritavad sundida meid kaotama usku meie institutsioonidesse, meie demokraatiasse.

Sel eesmärgil ei kasuta nad mitte ainult küberrünnakuid, vaid ka desinformatsiooni, korrupsiooni, organiseeritud kuritegevust ja teisi aktiivseid vahendeid. Mitmes mõttes kasutavad nad globaliseerumist relvana. Nad kasutavad demokraatia ja avatud ühiskonna vahendeid relvadena demokraatiate ja avatud ühiskondade endi vastu.

Mis puudutab selle edu või läbikukkumist, siis on see protsess pooleli. Venemaa ründab läant ajal, mil läänes on eneseusalduskriis. Iraagi sõja, 2008. aasta finantskriisi ja rändekriisi järel on paljud hakanud aina enam kahtlema meie institutsioonide elujõulisuses. Globaliseerumise tõttu tunneb märkimisväärne osa elanikkonnast marginaliseerituna, võõrandununa ja jõuetuna. Venemaa ründab läant selle kõige haavatavamates punktides. Riik üritab heita rambivalguse meie nõrkadele kohtadele.

Seega, kuigi Venemaa püüdlused võivad tunduda edukatena lühiperspektiivis, siis tuleb meeles pidada, et lääne tsivilisatsioon ja lääne demokraatia on näidanud, et nad on väga vastupidavad. Läbime neid eneseuskriise perioodiliselt, näiteks nagu 1970. aastatel, kuid me kipume neist õppima ja väljuma neist tugevamana. Juba on näha märke, näiteks Austrias, Hollandis ja Prantsusmaal toimunud valimistel, et lääts võib olla pöördpunktis. On märke, et olemasoleva võimuladviku vastane, populistlik ja ksenofoobne laine, mis läant on läbimas ja mida Moskva on õhutanud, on läbinud haripunkti ning on taandumas.

Miks riskib Venemaa teiste riikide valimiste küberründamisega? Millised on sellise tegevuse poliitilised ja praktilised eelised ja puudused?

Venemaa võtab selle riski, sest usub, et on läänega sõjas. Me küll ei tulista üksteise pihta, kuid see on siiski sõda. Tegemist on poliitilise, mittekineetilise sõjaga. Vladimir Putini režiimi jaoks on Euroopa Liit sisepoliitiline probleem, sest hoolimata kõikidest puudustest on EL mudel läbipaistvast ja demokraatlikust valitsemiskorrast, mis teravalt erineb Kremli autokraatselt kleptokraatiast. Lisaks pakub see konsensusel põhinevat integratsioonimudelit, mis teravalt eristub sunnil põhinevast integratsioonimudelist, mida Venemaa üritab rakendada oma naabrite suhtes. See Euroopa mudel asub Venemaa piirile väga lähedal, on magnet Venemaa naabritele ja Venemaa sees asuvatele progressiivsematele tegutsejatele.

Nendel põhjustel peavad Putin ja tema käsilased EL-i kui ohtu oma režiimi jätkusuutlikkusele. Nad üritavad EL-i diskrediteerida, nad üritavad seda õhnestada ning lõppastmes loodavad nad selle hävitada. Ootan, et lähitulevikus nad jätkavad seda.

Kas küberrünnakuid valimiste vastu tuleks vaadata kui sündmusi ennetavat vahendit eeliste saamiseks tulevikus või tagasiulatuvat vahendit, millega karistatakse poliitikuid, kes on Venemaad halvustanud või töötanud Venemaa vastu?

“Venemaa kasutab küberrünnakuid mitmel erineval eesmärgil. Nad teevad seda luureandmete kogumiseks. Nad teevad seda hirmutamiseks nagu juhtus Eestis 2007. aastal ning nad teevad seda poliitiliste eesmärkide saavutamiseks, näiteks õõnestamiseks poliitikuid, keda Moskva peab oma huvidele kahjulikuks.

Vene presidendivalimised on vähem kui aasta kaugusel ning nii praegune režiim kui ka opositsioon on hakanud tegema ettevalmistusi valimisteks.

Kuidas hindaksite Venemaa opositsiooni praegust võimekust võistelda 2018. aasta presidendivalimistel? Kas opositsioon on piisavalt ühinenud, et osutada tugevat konkurentsi?

Kui räägime opositsioonist, siis peame tegema mõningad eristused. Enamik kandidaatidest, kes mais Putini vastu lähevad, inimesed nagu Vladimir Žirinovski ja Gennadi Žjuganov, ei kuulu opositsiooni ridadesse. Tegemist on süsteemi figuridega, kelle roll on olla libaopositsioon.

Mis puudutab tõelist opositsiooni, siis ainus inimene, kellest tasub rääkida, on loomulikult Aleksei Navalnõi. Mina arvan, et Navalnõi on režiimile pikas perspektiivis tõeline oht. Ta rakendab populistlikku viha, mis Venemaal korruptsiooni vastu on. See näitab, et Venemaa pole immuunne populistliku laine ees, mis praegu on läänes. Tema korruptsioonivastaseid videoid on vaadanud miljonid inimesed. Ta on tõestanud, et suudab tuua inimesed tänavale. Lisaks on ta äärmiselt vastupidav.

Kreml on üritanud teda neutraliseerida väljamõeldud kriminaalajadega. Kremlimeelsed omakohut rakendavad rühmitused on teda füüsiliselt rünnanud, viimane kord roheline antiseptiku ehk briljantrohelisega. Nad üritasid määrada tema mainet videotega, milles anti mõista, et tal on fašistlikke kalduvusi. Lisaks räägivad õpetajad õpilastele temast ning hoiatavad, et tema toetamine on sisult „äärmuslus“. Eelmisel nädalal peeti Moskva metros kinni mees selle eest, et tal olid kotil klepsud Navalnõist.

Samas ükskõik mida nad ka ei tee, jätkab Navalnõi nende tagaajamist. Ta on nagu Kremli Freddy Krueger, kellel on Twitteri- ja YouTube'i konto.

See kõik viitab sellele, et Putini režiim on väga mures ohu pärast, mida Navalnõi endast kujutab. Ta meeldib nii linnades elavatele liberaalidele kui ka rahvuslastele. Kuigi paljud peavad ebameeldivateks tema neid vaateid, mis põhinevad rahvuslusel, siis on see kombinatsioon väga mõjus. Noored peavad teda magnetiliselt ligiõmbavaks. Ta on väga taiplik ja karismaatiline.

On äärmiselt ebatõenäoline, et Navalnõi nimi lubatakse järgmise aasta (presidendivalimistel - BNS) valimisedelile. Isegi kui see juhtub, siis on Kreml käsutuses piisavalt haldusalaseid ressursse, et tagada enda soovitud tulemus. Samas mängib Navalnõi palju pikemaegset mängu.

Mina nimetan seda „kilpkonnarevolutsiooniks“ – aeglaselt edenev pikaajaline mäng, millega ta tasapisi tükihaaval õõnestab režiimi legitiimsust. Sellest vaatenurgast on järgmisel mail toimuvad presidendivalimised äärmiselt huvitavad. Navalnõi tundub vihjavat, et ta kavatses presidendikampaaniat teha hoolimata sellest, kas teda lubatakse valimisedelile või mitte. Seega võib meil tekkida olukord, kus Putin kandideerib libavastaste vastu, samas kui Navalnõi peab valimiskampaaniat, naeruvääristades libavalimisi.

Kuidas hindaksite Vene avalikkuse praegust meelsust. Kas on võimalikud sellised tänavameeleavaldused, mida nägime eelmistel presidendivalimistel?

Venemaa sisepoliitika keskne heitlus on televiisori ja külmkapi vahel. Televiisor ütleb venelastele, et nad elavad suures üliriigis, mis on tõusnud põlvilt ning on maailmas tagasi võtmas on õiguspärasest kohta. Külmkapp ütleb inimestele, et majandus on kriisis ning paljud inimesed saavad oma esmased vajadused vaevalt kaetud. Pärast Krimmi annekteerimist ja selle vallandatud patriootlikku tulihingelisust oli seda lahingut selgelt võitmas televiisor.

Samas oli Krimmi annekteerimine sama mis Vene avalikkusele kollektiivselt kokaiini manustamine. See oli uimasti, mis pani inimesei unustama oma probleemid. Uimastitele on omane aga see, et nende mõju kaob ning näeme seda praegu.

26. märtsil toimunud meeleavaldused, mille Navalnõi korraldas ning mis tõid üle Venemaa tänavatele kümned tuhanded inimesed, näitasid, et inimesed ei pelga meeleavaldustel osaleda isegi juhul, kui neile pole antud avalikku heakskiitu, isegi kui võimud on need keelanud, isegi kui ähvardab vahistamine.

Kuidas hindaksite praeguse režiimi tugevust ja jätkusuutlikkust valimiste eel? Kas režiim tunneb end teie arvates ohustatuna või kindlana?

Sellised režiimid nagu Putini oma tunduvad võitmatud kuni hetkeni, mil need kokku varisevad. Ma ei teeks ennustusi selle režiimi jätkusuutlikkusest.

Ütleksin, et Putini režiim pole habras, kuid see on pude. See on väga haavatav šokile, mis võib õhnestada selle alustalasid. Režiimil on praegu raskusi oma võimu õigustamisega. Putini esimese kahe ametiaja vältel oli ühiskondlik lepe "me tõstame teie elukvaliteeti ja teie annate ära oma poliitilised õigused". See lepe lagunes 2011.-2012. aastatel. Pärast Krimmi annekteerimist oli ühiskondlik lepe "me anname teile impeeriumi ja teie ohverdate mitte ainult oma poliitilised õigused vaid ka oma elukvaliteedi". Nüüd on selle uimasti mõju lahtunud.

Mitmes mõttes oleme tagasi kohas, kus olime 2011.-2012. aastal. See pole olemiseks hea koht, kui sa oled Putin.

Lisaks on küsimus ka Putini suhtest eliidiga. Mina nimetan seda konfliktiks kleptokraatliku Venemaa ja ideoloogilise Venemaa vahel – heitlus režiimile olemusliku korrumppeerunud iseloomu – korrupsioon pole tõrge süsteemis, vaid selle lahutamatu osa – ja Putini projekti ehk Venemaast suurriigi, impeeriumi tegemise vahel.

Vana lahendus olukorrale oli see, et eliidil lubati olla korrumppeerunud ja varastada kuniks nad olid Putinile lojaalsed. Kleptokraatlik Venemaa oli üle ideoloogilisest Venemaast. Nüüd aga on Putin muutmas mängureegleid. Majandus tõmbub kokku ja kõikidele varastamiseks ei jagu. Impeeriumid maksavad raha. Seega on Putin asunud vallandama oma vanu semusid, nagu Venemaa Raudtee endine juht Vladimir Jakunin ja Kremli endine personaliülem Sergei Ivanov. Ta üritab panna ideoloogilist Venemaad domineerima kleptokraatliku Venemaa üle.

See pole väga populaarne enamiku eliidi seas, mis on harjunud oma positsioonide rahaks tegemisega.

Seega on režiim seismas silmitsi tõsiste väljakutsetega nii Kremli ja ühiskonna kui ka Kremli ja eliidi

vahelistes suhetes.

Eelseisev aasta peaks kujunema tõepoolest väga huvitavaks.

Baltic News Service